



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๑

วันธรรมศาสตร์เป็นมาอย่างไรก่อนจะเจาะจงลงเป็นวันที่ ๑๐ ธันวาคม ซึ่งตรงกับวันรัฐธรรมนูญของทุกปีนั้น ต้องลำดับความถึงองค์ประกอบต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ ด้วยมหาวิทยาลัยแห่งนี้มิได้เป็นเพียงสถาบันการศึกษา แต่ยังเป็นแหล่งหลอมรวมจิตวิญญาณของนักต่อสู้ผู้บุกเบิก ผู้แสวงหา และแหล่งที่มาของพัฒนาการระบอบประชาธิปไตยไทย

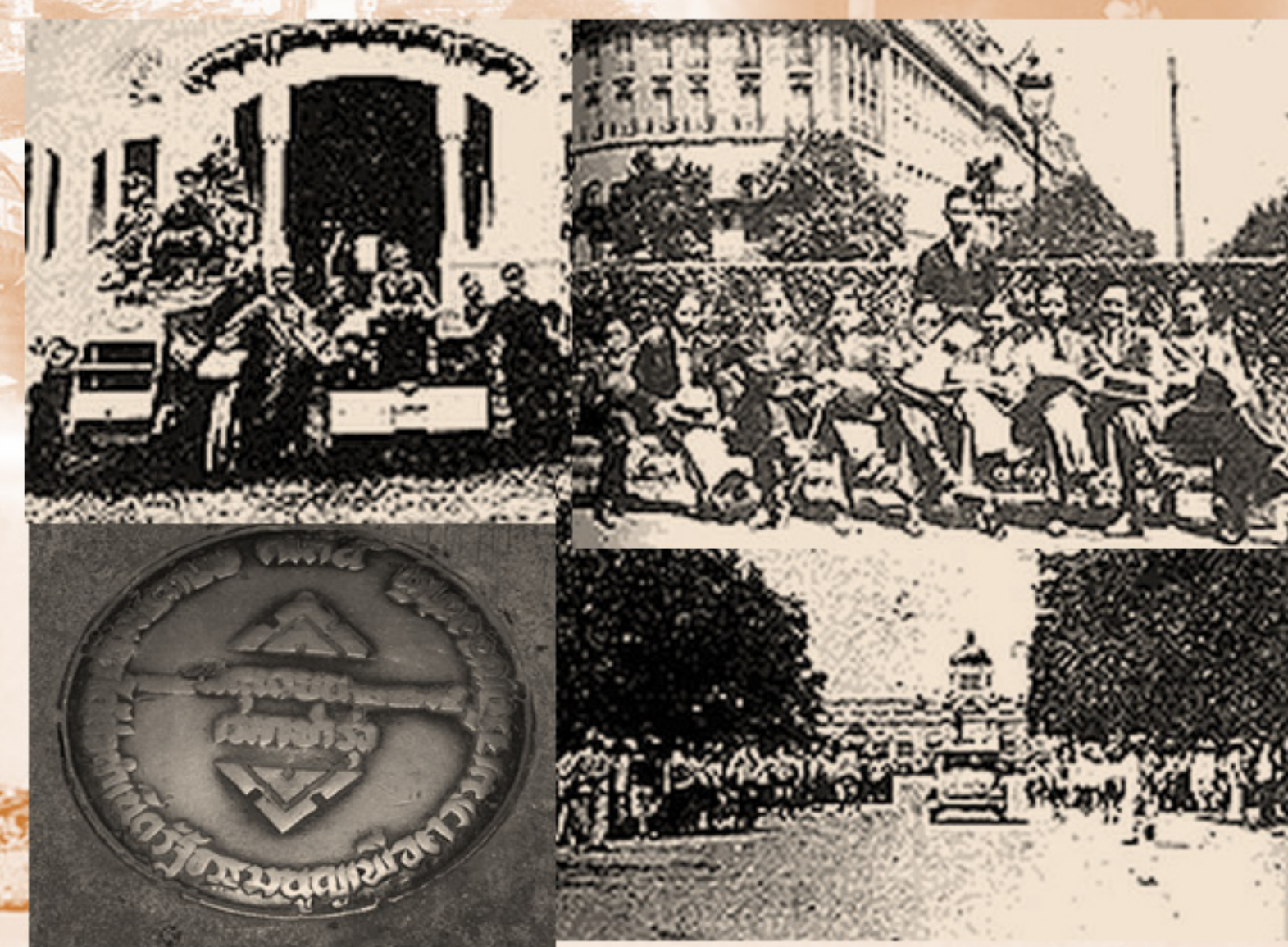


นับแต่อดีตย้อนกลับไปเมื่อแรกตั้งธรรมศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัย การเข้าสู่การเป็นนักศึกษาธรรมศาสตร์ไม่ยุ่งยากอย่างทุกวันนี้ ภายหลังจาก “การอภิวัฒน์ พ.ศ. ๒๔๗๕” คณะราษฎรได้เข้าทำการยึดอำนาจและประกาศหลัก ๖ ประการ เพื่อสิทธิเสมอภาค เสรีภาพ ความเป็นอิสระ ก่อร่างสร้างประชาธิปไตย โดยให้การศึกษากับราษฎรอย่างเต็มที่ สองปีถัดมา เมื่อ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๗ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ได้ก่อตั้งขึ้น โดยมีชื่อว่า “มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง”



การปฏิวัติสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕

การปฏิวัติสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕ คือการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕



เหตุการณ์นี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญ ความเข้าใจว่าวันที่ ๒๗ มิถุนายน ของทุกปีเป็นวันธรรมศาสตร์ ดูจะคลาดเคลื่อนไป เพราะนิยามของวันดังกล่าวคือวันสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชื่อเมื่อเริ่มก่อตั้งคือมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (มธก.) ซึ่งเกิดจากความคิดริเริ่มของ ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น



จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรตินิยมแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



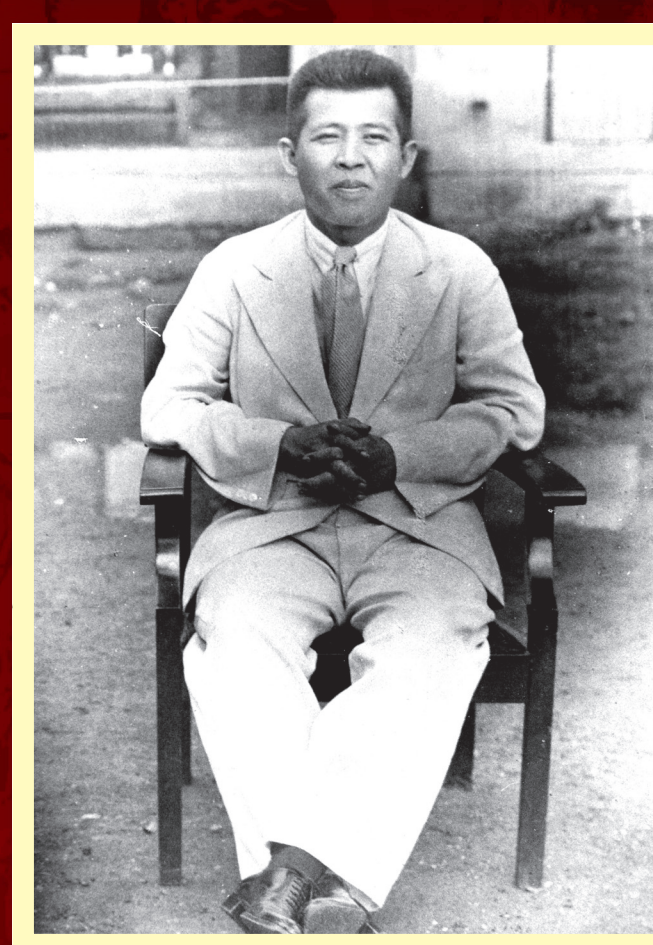
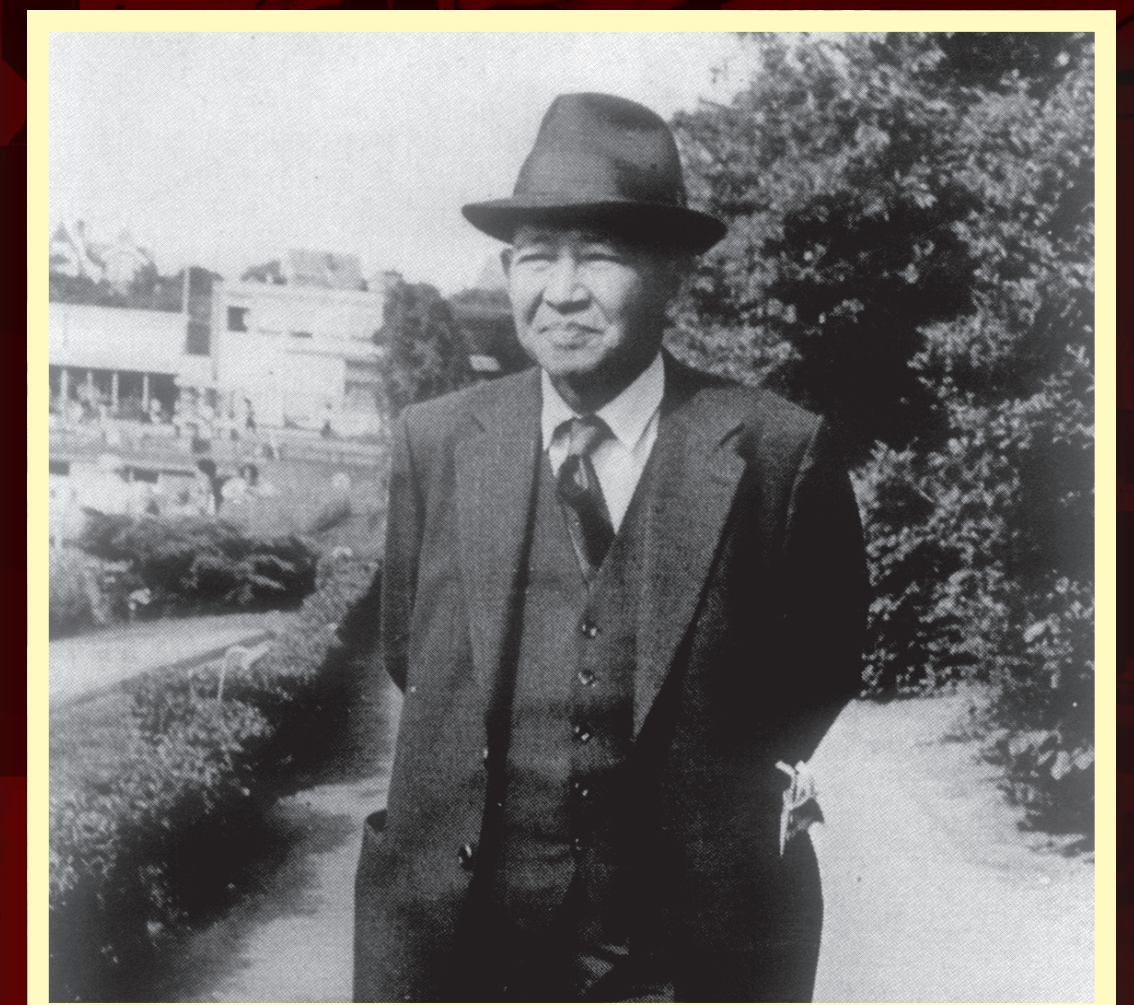
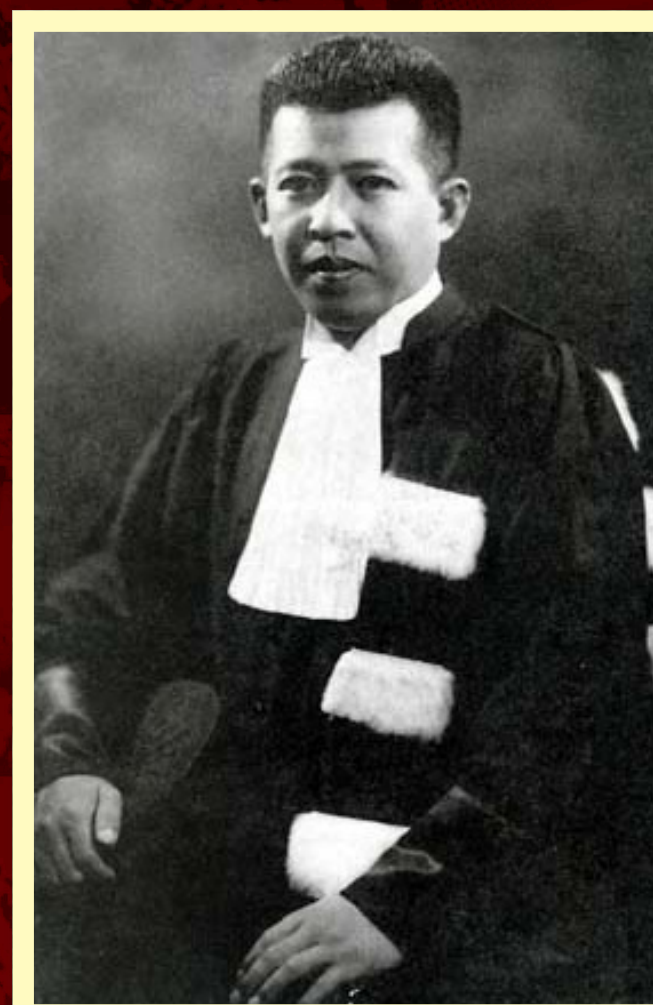
๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๒

คือวิญญาณเสรี ชื่อปรีดี พนมยงค์
คือดาวที่ดำรงอยู่คู่ฟ้าสถาวร
คือเทียนที่ลาร่างแต่ส่องทางไว้สุนทร
คือเทียนที่กำจรและจากรใจผู้ไฝ่ธรรม
คือแสงธรรมที่นำฉาย คือความหมายที่เลิศล้ำ
คือผู้ประศาสน์คำ ธรรมศาสตร์และการเมือง
คือผู้พลิกประวัติศาสตร์ ประชาชนให้โลกเลื่อง
คือเสรีเรื่องรอง ระเบียบอยู่ คู่ฟ้าดิน

โดยที่ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เล็งเห็นว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาในขณะนั้นยังไม่เพียงพอ หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ๒๔๗๕ จึงต้องการบุคคลที่มีความรู้ทางกฎหมาย การปกครอง และสังคม มารับใช้ประเทศชาติโดยถ้วน จึงได้เสนอร่าง “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. ๒๔๗๖” ทันทีที่เปิดก็มีผู้คนต่างหลั่งไหลเข้ามาศึกษาจากทั่วประเทศกว่าเจ็ดพันคน มหาวิทยาลัยได้ทำหน้าที่ประดุจ “บ่อน้ำ” ที่คอยดับความกระหายของราษฎรที่แสวงหาความรู้ในทางสังคมการเมือง และเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคนรุ่นใหม่รองรับการปกครองรูปแบบใหม่ที่สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ยิ่งนานวันนักศึกษาธรรมศาสตร์ก็ยิ่งเข้าไปมีบทบาททางการเมือง และในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกับประชาชนและผู้รักประชาธิปไตยอีกมากมาย โดย ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ได้รับแต่งตั้งเป็น “ผู้ประศาสน์การคนแรก” ของมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาแห่งนี้ก่อตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายที่จะให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร เป็น “ตลาดวิชา” หรือ “มหาวิทยาลัยเปิด” แห่งแรกของประเทศไทย



จัดทำโดย

กองจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรติยศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๓



ด้านหน้าของหอประชุมใหญ่วันนี้ เรียงรายด้วยประติมากรรมจำนวน ๘ ชิ้นงาน ซึ่งบ่งบอกลำดับเหตุการณ์ที่ธรรมศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ๑๑ เหตุการณ์ด้วยกัน จากด้านที่ติดกับคณะนิติศาสตร์ ด้านในสุดของสวนไล่เรียงมา จะเป็นศาลาสีเงินรูปหกเหลี่ยม ไปร่วหลังคาคล้ายหลังคาตึกโดม มีเสาค้ำยัน ๖ ต้นรองรับแทนความหมายของหลัก ๖ ประการ ซึ่งประกาศโดยคณะราษฎร คือ

๑. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลายของประเทศไว้ให้มั่นคง
๒. จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดลงให้มาก
๓. ต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก
๔. จะต้องให้ราษฎรได้สิทธิเสมอภาคกัน
๕. จะต้องให้ราษฎรมีเสรีภาพ ความเป็นอิสระ เพื่อเสรีภาพ (โดยไม่ขัดต่อหลัก ๔ ประการข้างต้น)
๖. จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่กับราษฎร

จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรตินิยมแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



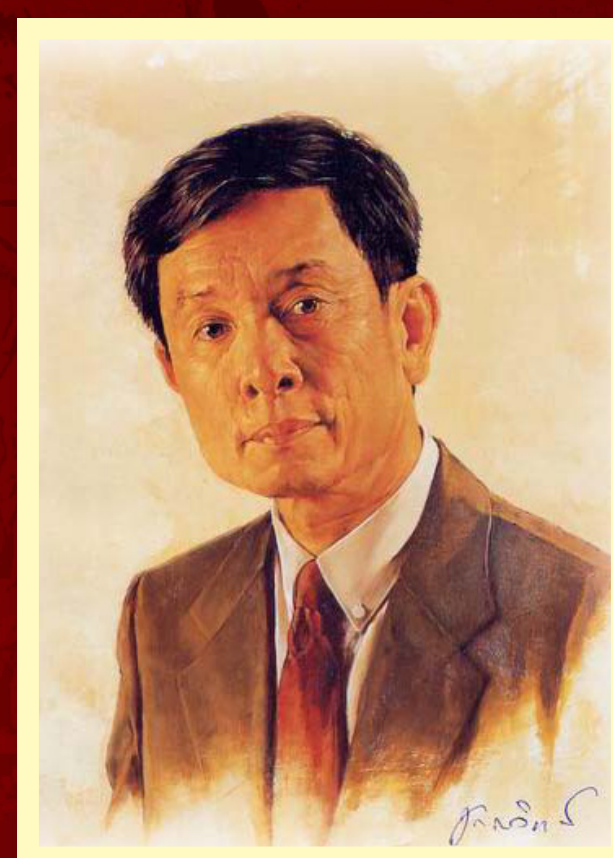
๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๕



จิตวิญญาณธรรมศาสตร์นั้น แม้จะยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่า คำนี้กำเนิดเริ่มขึ้นตั้งแต่เมื่อใด แต่การหยิบยกคำนี้มาใช้ และการถกเถียงถึงนิยามความหมาย เข้มข้นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เมื่อฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย ประกาศเดินหน้าแผนการย้ายการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีทั้งหมด (ยกเว้นโครงการพิเศษบางโครงการ) ไปที่ศูนย์รังสิตทำให้เกิดปฏิกิริยาต่าง ๆ จากทั้งประชาคมธรรมศาสตร์ และบุคคลผู้สนใจทั่วไป โดยประชาคมธรรมศาสตร์จำนวนหนึ่งซึ่งไม่เห็นด้วยกับการย้าย ซึ่งนำโดย นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ อาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ และอดีตผู้บริหารมหาวิทยาลัย ได้ยกคำนี้เป็นคำขวัญในการต่อสู้ และยืนยันว่าการย้ายปริญญาตรีออกไปจากท่าพระจันทร์นั้น จะทำให้จิตวิญญาณธรรมศาสตร์นั้น สูญหายไป



“จิตวิญญาณธรรมศาสตร์” นั้นหมายถึงการเรียกร้องความเท่าเทียมกันในสังคม ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยเกี่ยวพันกับการต่อสู้เพื่อความเท่าเทียม และเป็นธรรม โดยเฉพาะพัฒนาการของประชาธิปไตย มาโดยตลอด

จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรติยศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

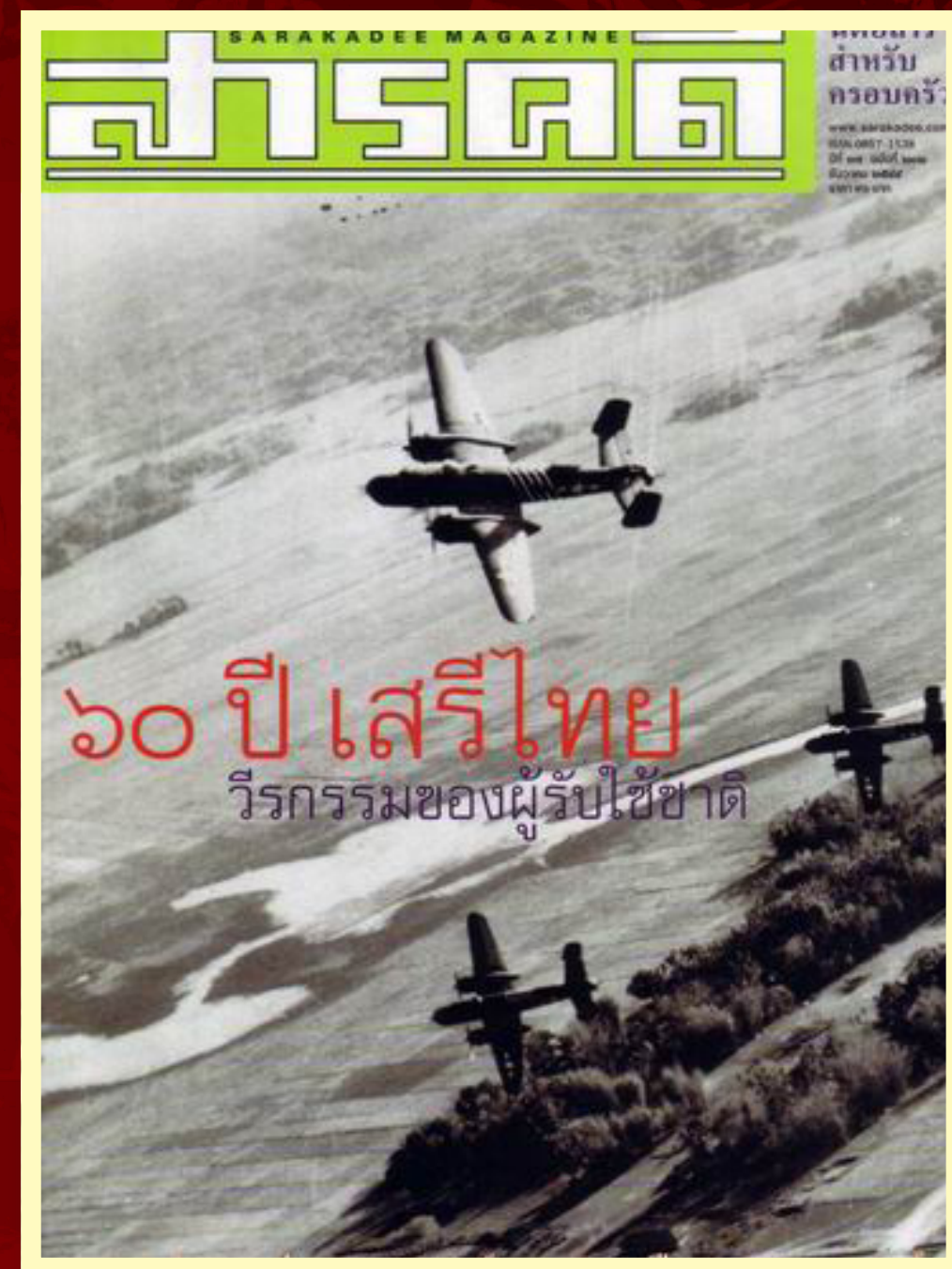
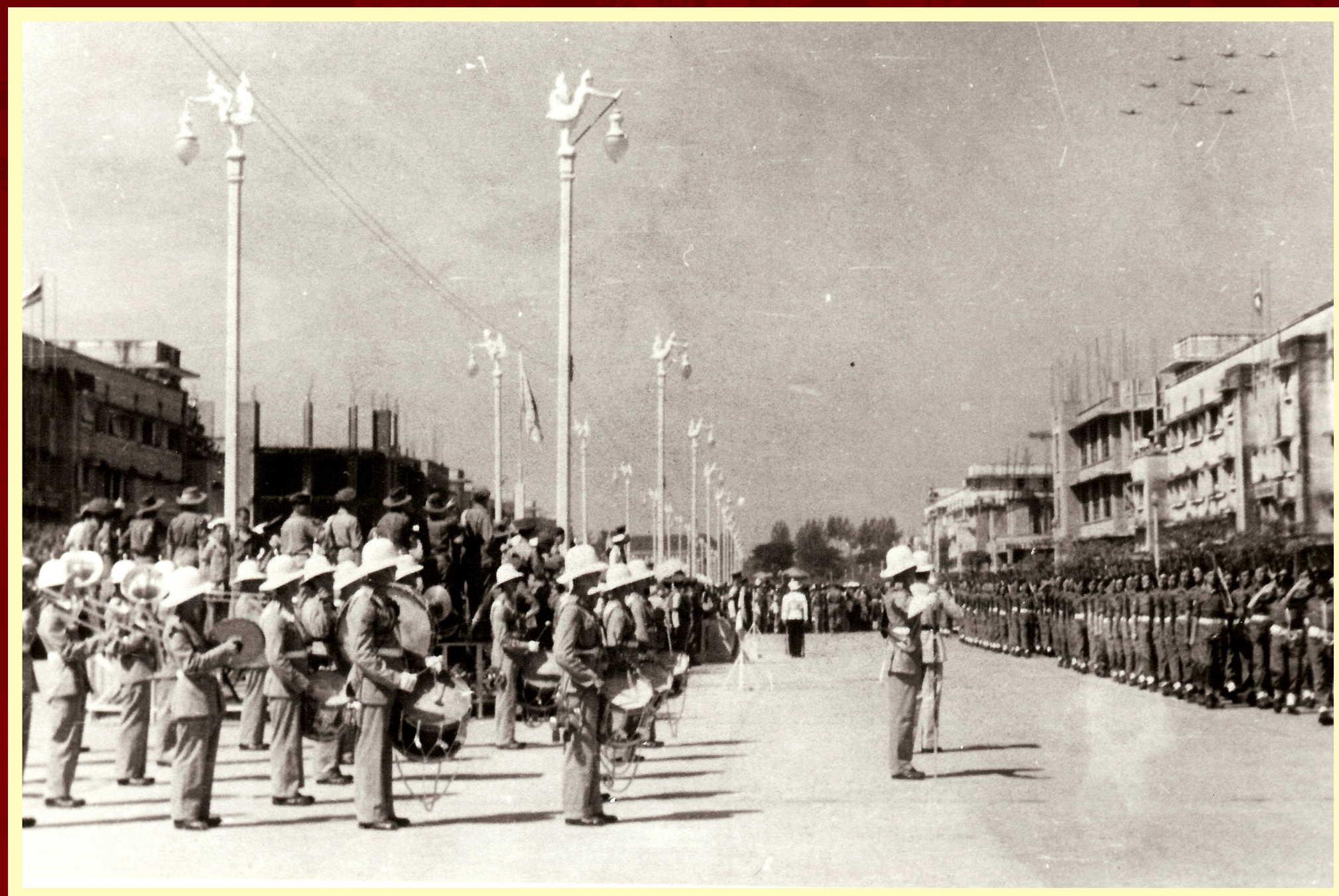
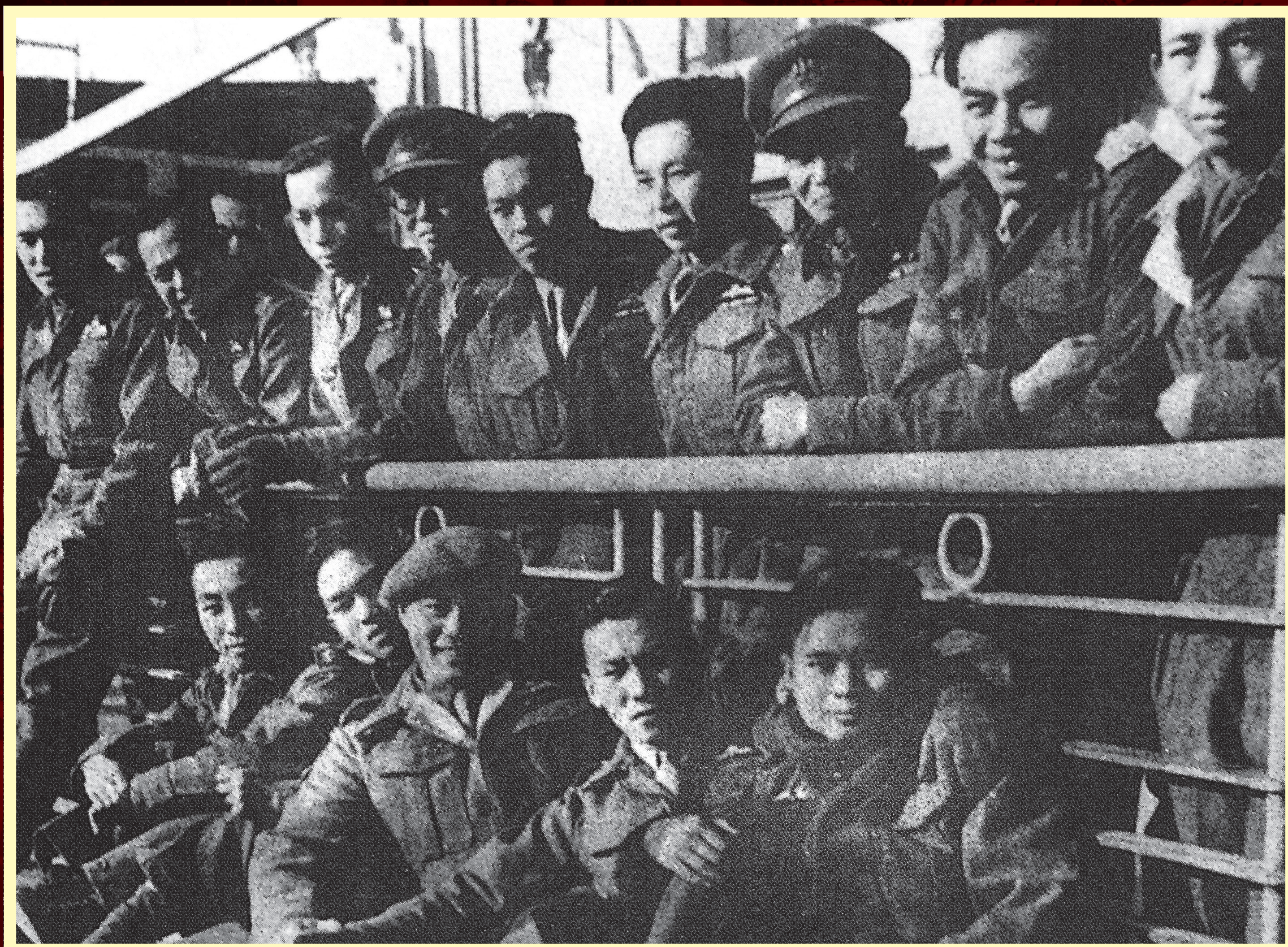
ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๕

การหลอมรวมเป็นจิตวิญญาณธรรมศาสตร์ในเหตุการณ์สำคัญอีกเหตุการณ์หนึ่งคือ เมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่ ๒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ถูกใช้เป็นกองบัญชาการของ ขบวนการเสรีไทย และเป็นสถานที่กักกันคนต่างชาติ มีบุคลากรนักศึกษาธรรมศาสตร์และประชาชนชาวไทย ในนามของขบวนการเสรีไทยที่มุ่งมั่นในอุดมการณ์ของตน ต่างรวมกันต่อต้านญี่ปุ่น ทั้งแสดงเจตน์จำนงค์ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลไทยที่ไปสนับสนุนญี่ปุ่นในขณะนั้น ขบวนการนี้ทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการเป็นผู้แพ้ในสงคราม

**“สำนักไหนหมายชูประเทศชาติ
สู้บทบาทเสรีไทยหัวใจกล้า
เผด็จการครองงำกำขาด
ร่วมจับมือมวลประชาขบอาธรรม
อุปติการณ์ผ่านทั้งดีและวิกฤต
ขยายฐานสู่รังสิตคิตรงสรค์
เฉลิมฉลองเจ็ดสิบปีสถาบัน
สำนักนั้นธรรมศาสตร์ประกาศนาม”**

..... โดย “พิมพ์อมร”



จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรติยศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

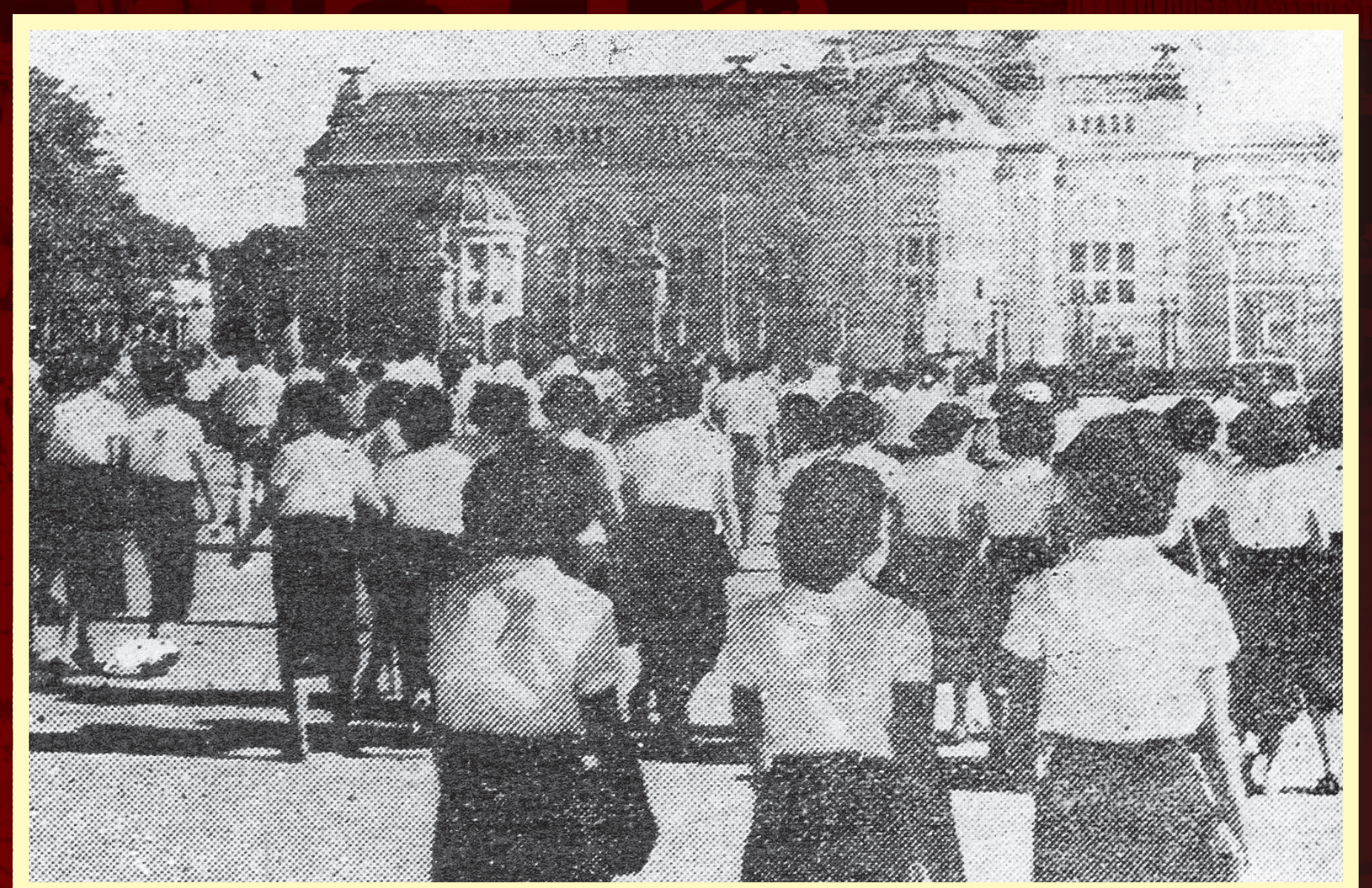
ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๖

ในเวลาใกล้ ๆ กันนับแต่ภายหลังการทำรัฐประหาร ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ธรรมศาสตร์ประสบกับความผันผวนและภัยทางการเมืองเป็นอย่างมาก ต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๒ มีเหตุการณ์กบฏวังหลวงที่ฝ่ายสูญเสียอำนาจต้องการทวงอำนาจคืน และเกิดเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันในเวลาต่อมา ฝ่ายกองทัพบกจึงเข้ายึดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำให้มหาวิทยาลัยต้องอพยพไปอยู่ที่เนติบัณฑิตยสภาบ้าง ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาบ้าง จนวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๔๙๔ เปลื้อง วรรณศรี ผู้นำนักศึกษาธรรมศาสตร์คนสำคัญท่านหนึ่ง ในการเรียกร้องมหาวิทยาลัยคืนได้ ประพันธ์ไว้ว่า

“หากขาดโดมเจ้าพระยา ท่าพระจันทร์ ก็เหมือนขาดสัญลักษณ์พิทักษ์ธรรม”

นักศึกษาธรรมศาสตร์ประมาณ ๓๐๐๐ คนได้รวมตัวกันเดินขบวนเรียกร้องมหาวิทยาลัยคืนจากการยึดครองของกองทัพบก ภายใต้คำขวัญ “รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย” ผู้นำกองทัพนั้น คือ จอมพล ป.พิบูลย์สงคราม จึงยินยอมในที่สุด โดยต้องรับปากและขอให้นักศึกษาสลายตัว หลังจากนั้นจึงได้ถอนทหารออกจากธรรมศาสตร์และสิ้นสุดการยึดครองในวันที่ ๕ พฤศจิกายน



จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรตินิยมแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



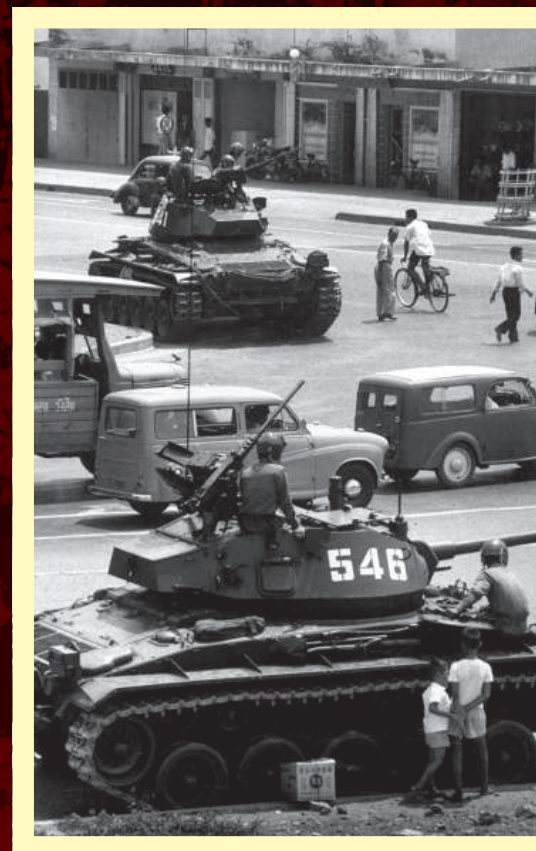
๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๗

ในปีถัดมา พ.ศ. ๒๔๙๕ นักศึกษาก็ร่วมกันรณรงค์ต่อต้านสงครามในยุคสงครามเย็น คัดค้านการส่งทหารไทยไปรบในเกาหลี ต่อต้านการขยายอำนาจอิทธิพลของอเมริกา ผลจากการรณรงค์ดังกล่าวมีนักศึกษาธรรมศาสตร์ถูกจับกุมรวม ๑๙ คน กลายเป็น “ขบวนการสันติภาพ”

ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นปีหัวเลี้ยวหัวต่อของการเมืองไทยที่กำลังเปลี่ยนจากระบอบพินุลสงคราม นำโดยเผด็จการทหาร จอมพล ป. ไปสู่การเมืองระบบพหุชนอุปถัมป์ของเผด็จการจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ภายใต้การก้าวขึ้นมาใช้อำนาจของสหรัฐอเมริกา พร้อมทั้งฟื้นฟูการมีบทบาทอย่างเข้มแข็งของสถาบันประเพณี หรือกลุ่มอนุรักษ์นิยม นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ร่วมกับประชาชนนักศึกษาสถาบันอื่นๆ คัดค้าน เปิดโปง และ ร่วมกันเดินขบวนประท้วงการเลือกตั้งสกปรก จน “การเดินขบวน” ได้กลายเป็นประเพณีทางการเมือง



จัดทำโดย

กองจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรตินิยมแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

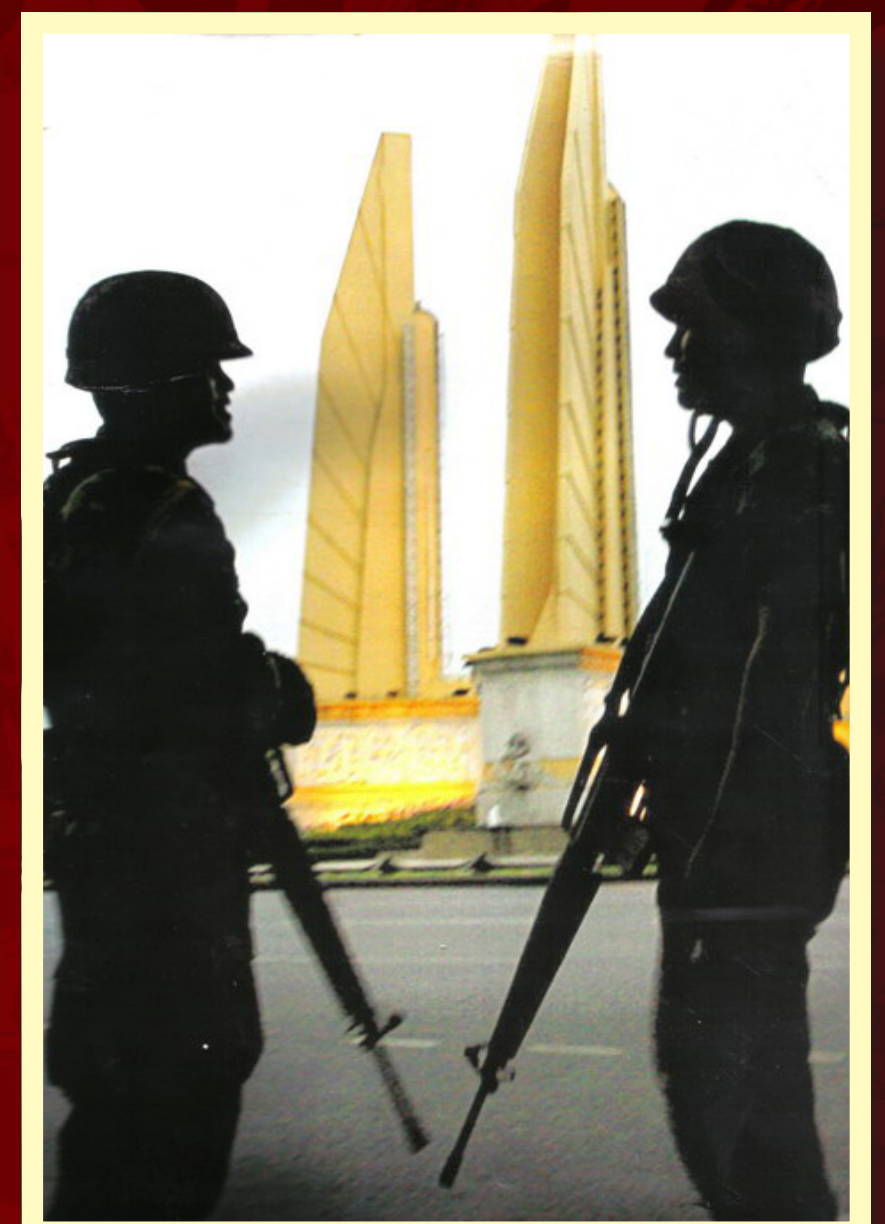
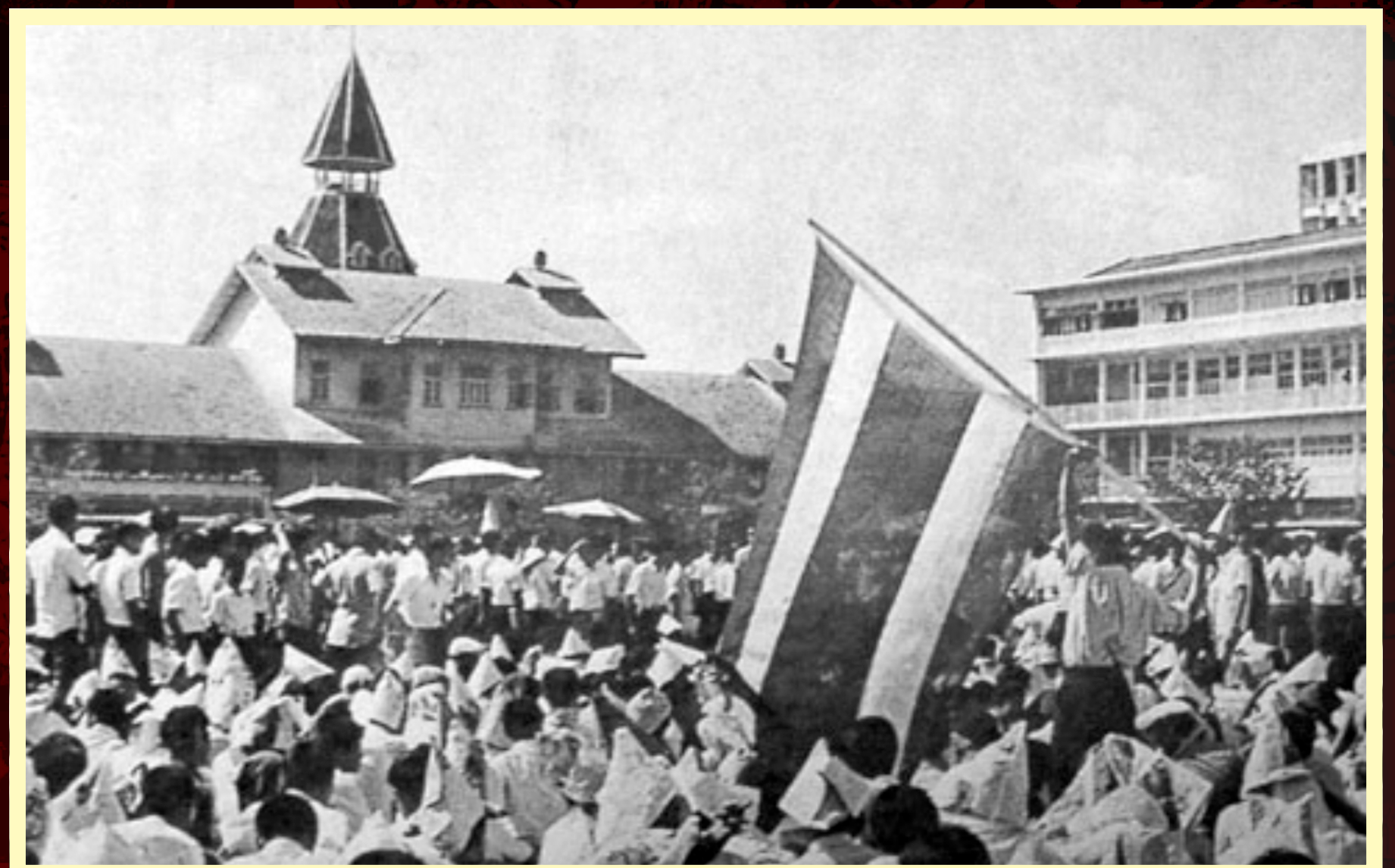
ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๑

ในช่วงปี ๒๕๐๖ ถึง ๒๕๑๓ การเมืองไทยอยู่ในวังวนของอำนาจเผด็จการทหาร ถนอม-ประภาส นักศึกษาอยู่ในฐานะอภิสิทธิ์ชน ที่มีความภาคภูมิใจในสถานภาพของตนใช้ชีวิตสุขสำราญ เรียกขานยุคนี้ว่า “ยุคสายลมแสงแดด” นักศึกษาธรรมศาสตร์ไม่มีใครทราบอดีตเลยว่าใครคือผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์เป็นมาอย่างไร ส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับการแข่งขันกีฬา พาเหรด แบ่งสี แบ่งสถาบัน จำกัดกิจกรรมในรั้วมหาวิทยาลัย ไม่สนใจสังคมการเมือง และไม่ใส่ใจในทุกข์สุขของประชาชน

จนเมื่อนักศึกษาบางส่วนที่มีความตื่นตัวทางการเมืองจากกระแสต้านสงครามในเวียดนามที่สหรัฐอเมริกาใช้ไทยเป็นฐานทัพ ประกอบกับการเมืองที่เป็นเผด็จการ มีการสร้างกลุ่ม ชมรม องค์กรนักศึกษา ฯลฯ แหวกรั้วมหาวิทยาลัยออกไปสู่สังคมภายนอก ทั้งในเขตเมืองและชนบท ทำให้นักศึกษากลายเป็นพลังและกลุ่มกดดันทางสังคมเข้าสู่ “ยุคฉันทจึงมาหาความหมาย” หนึ่งในบทกวีอมตะที่มีอิทธิพลทางความคิดมาจากหนังสือชื่อ “เพลงเถื่อนแห่งสถาบัน” (ปี พ.ศ. ๒๕๑๑) ของ วิทยากร เชียงกุล นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ ปี ๓

ฉันทเยาว์ ฉันทেলা ฉันทัง
ฉันทจึง มาหา ความหมาย
ฉันทหวัง เก็บอะไร ไปมากมาย
สุดท้ายให้กระดาฉันทแผ่นเดียว



จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรตินิยมแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๙

ช่วงปี ๒๕๑๔-๑๕ ต้องถือว่าเป็นช่วงรอยต่อของการคิดไปสู่การเคลื่อนไหว ระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยแก้ปัญหาให้คนจน แก้ปัญหาให้ประเทศไม่ได้ นักศึกษาหลายสถาบันที่ก้าวเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยเริ่มตั้งคำถามอย่างที่รุ่นพี่เคยตั้งคำถาม เช่นถามว่า...เราคือใคร เราเกิดมาทำไม ยิ่งไปกว่านั้นเราต้องทำอะไรบ้าง...ก่อนเกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ประมาณ ๒ ปี มีการสร้างกระแสล่านึกในหมู่นักกิจกรรมว่า โครงสร้างของตึกในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เหล็กเส้นข้างในจริง ๆ มันคือกระดูกของคนทั้งประเทศ นั่นคือกระดูกของชาวนา น้ำประปาที่เราเปิดก๊อกออกมา นี่ก็คือเหงื่อของกรรมกร

ในยุคก่อนการเคลื่อนไหว ๑๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖ มีบทกวีเป็นจำนวนมาก ที่ทำให้คนหนุ่มสาวมีพลังในการที่จะคิดอะไรนอกเหนือไปจากกรอบที่เขาเคยคิด พลังของวรรณกรรม อยู่ที่ 'วรรณทอง' เช่น บทกวี ของนเรศ นโรปรณ์ หรือ มนูญ มโนรมย์ที่ว่า.....

**“เพียงหวังจะเฟื่องฟูเธอจึงมุ่งมาศึกษา
เพียงเพื่อปริญญาเอาตัวรอดเท่านั้นฤา
แท้ควรสหายคิดและตั้งจิตมั่นยึดถือ
รับใช้ประชาคือปลายทางเราที่เล่าเรียน”**

และอีกชิ้นเป็นของทวีป วรติลก

“จงเป็นอาทิตย์เมื่ออุทัย

เกรียงไกรในพลังสร้างสรรค์

เพื่อความตึงามร่วมกัน

แห่งชั้นชาชนคนงาน

เข้าร่วมร่วมพลังบังเกิด

แจ่มเจิดพบใสไพศาล

ชีพมิตชิดมาช้านาน

หรือจะทานแสงทองส่องฟ้า”

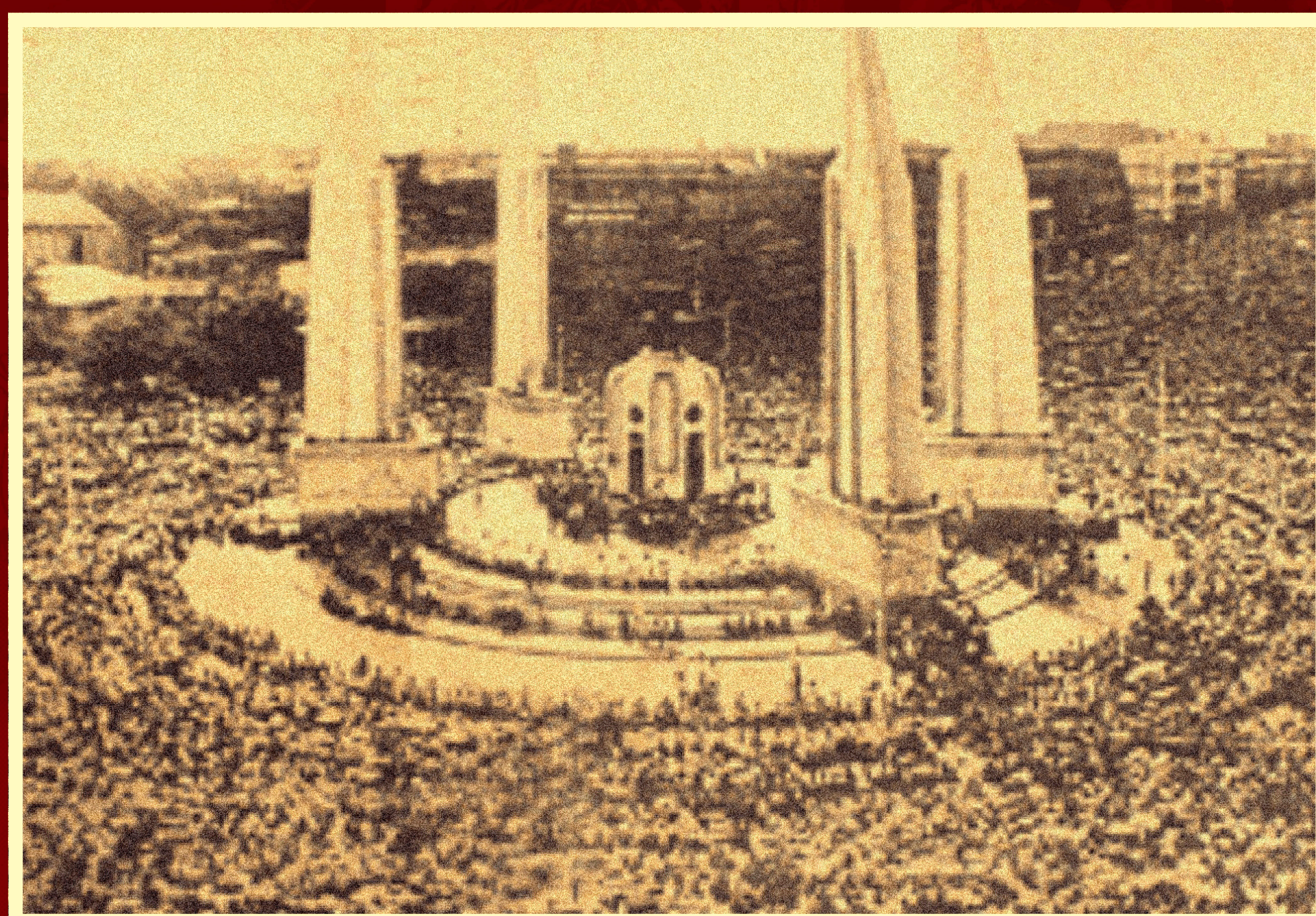
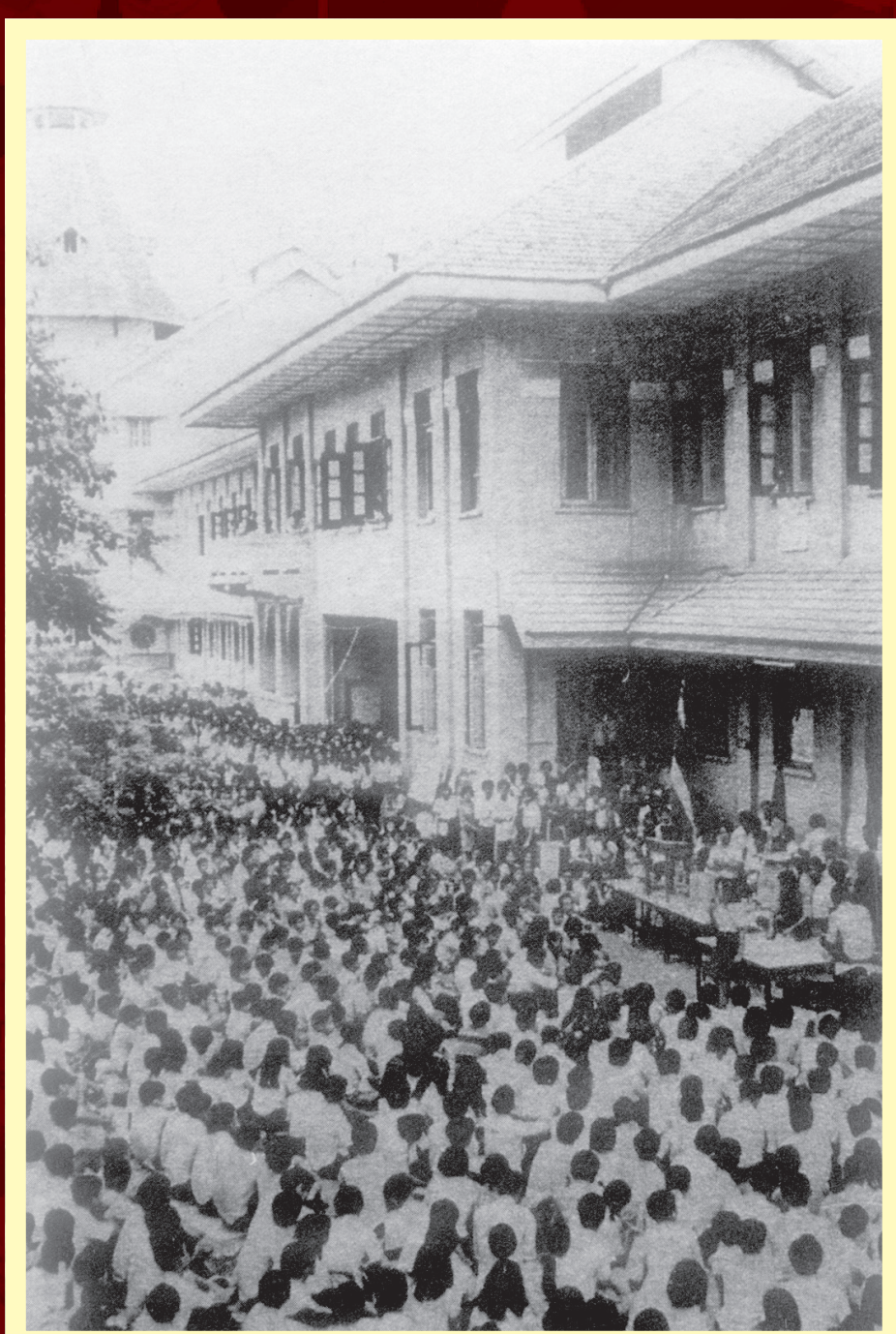
และบทกวีของจิตร ภูมิศักดิ์ แปลจากกวีอาเมเนียน

“เพื่อลบรอยคราบน้ำตาประชาราษฎร์

สักพันชาติจักสู้ม้วยด้วยหฤหรรษ์

แม้ชีพใหม่มีเหมือนหวังอีกครั้งครัน

จักน้อมพลีชีพนั้นเพื่อมวลชน”



จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรติยศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

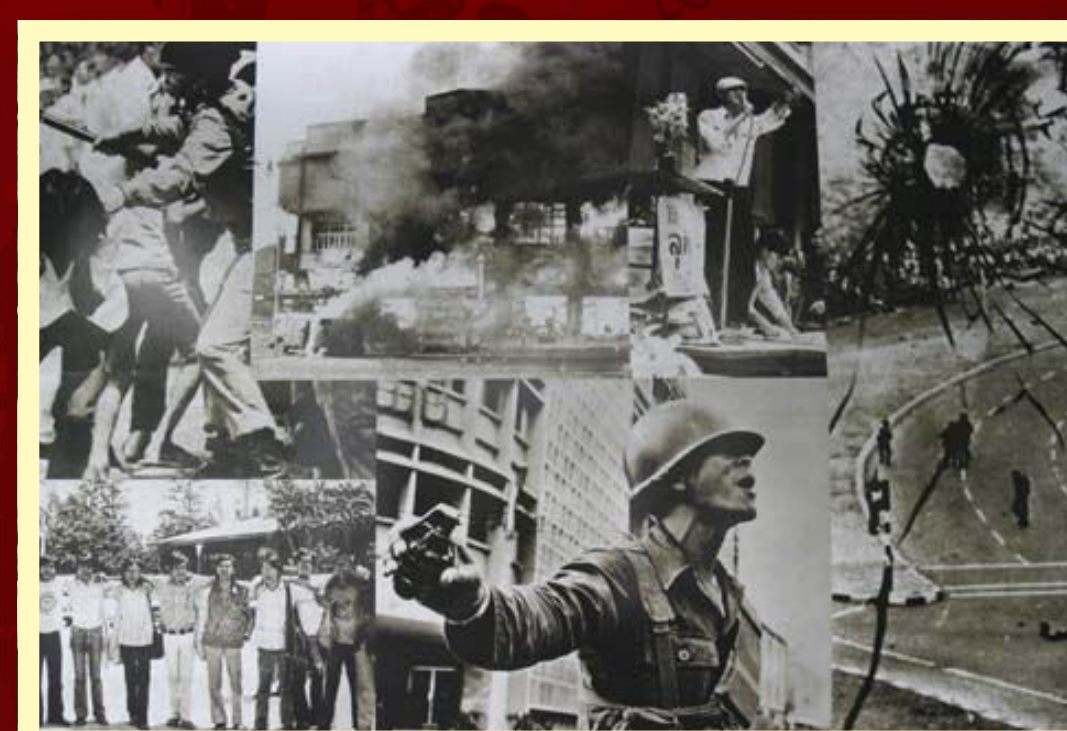
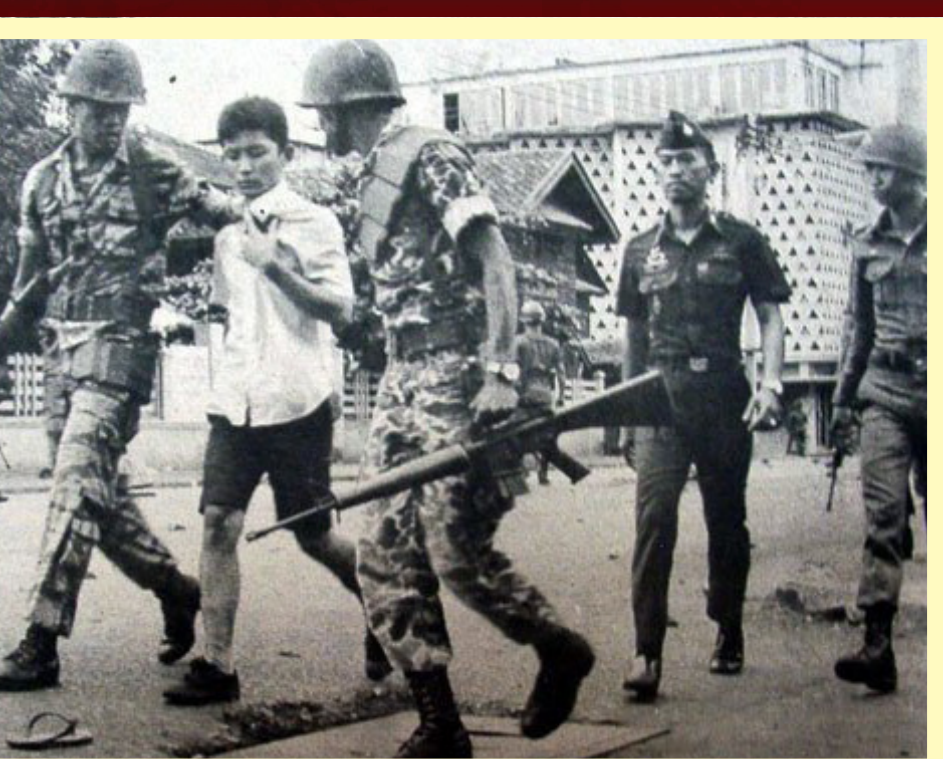
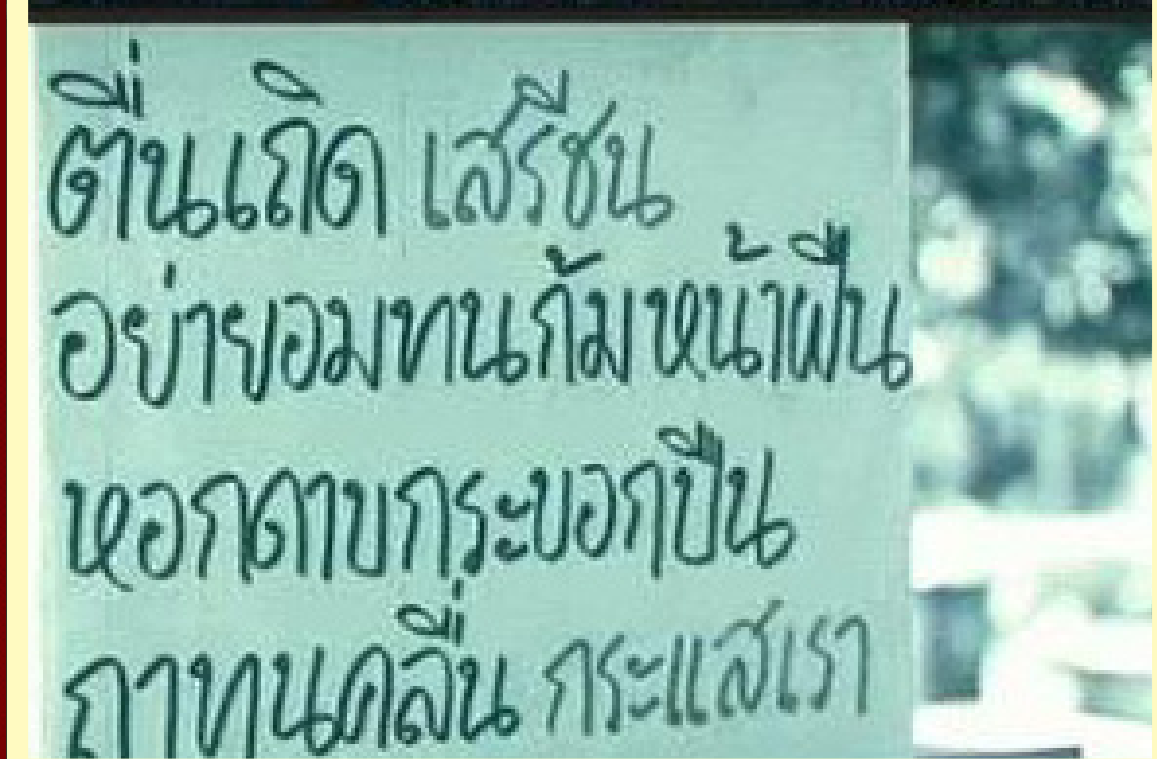
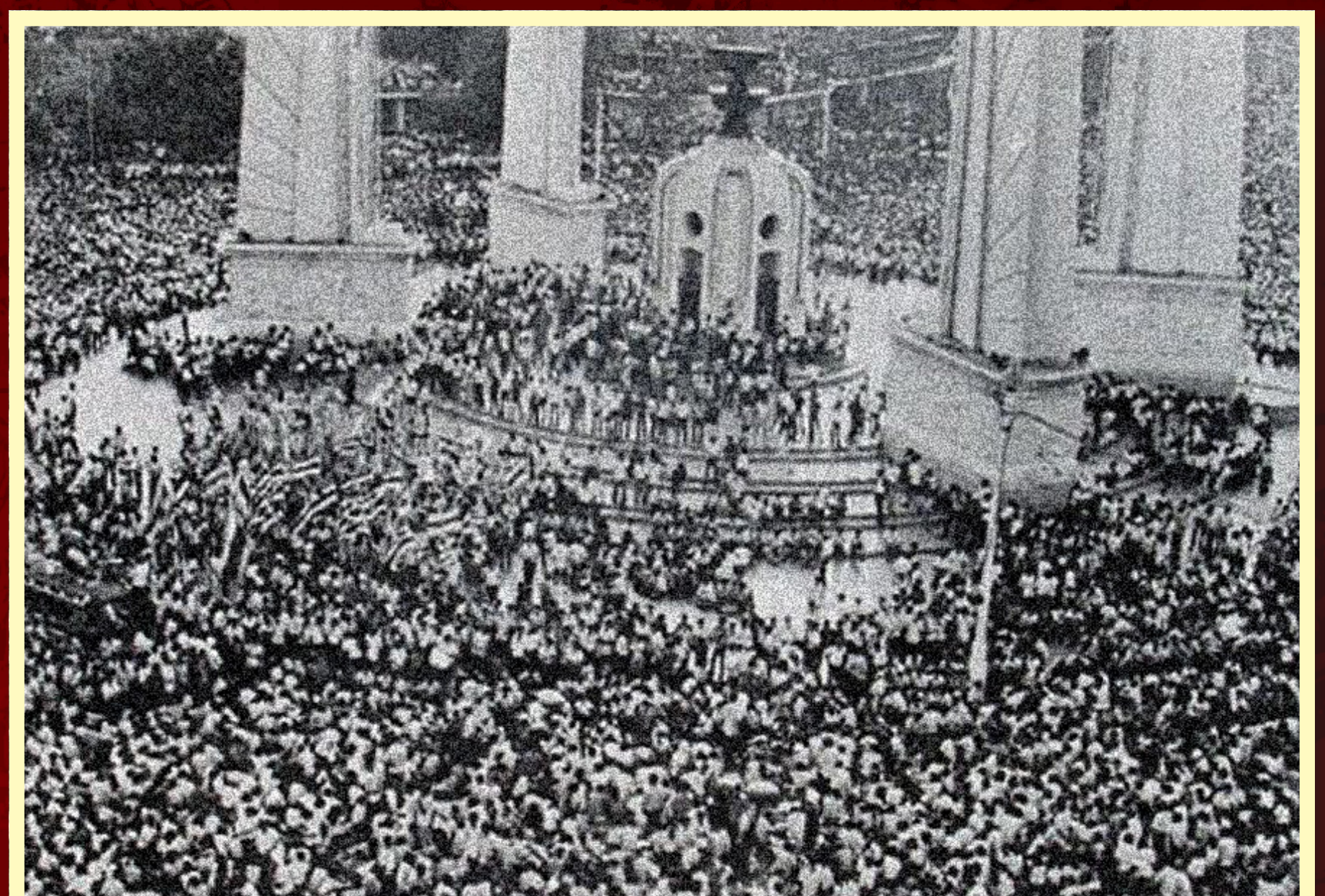
๑๐

มาถึงยุคเคลื่อนไหวประมาณปีพ.ศ. ๒๕๑๕ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้หมดสภาพความเป็นมหาวิทยาลัยเปิดไปแล้ว ตั้งแต่มีการสอบเข้า คนจนเริ่มได้เรียนน้อยลง คนจนส่วนหนึ่งจึงต้องไปเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการแทรกแซงกิจกรรมของนักศึกษาอย่างชัดเจนจากผู้มีอำนาจ

....ตื่นเกิดเสรีชน
อ้ายยอมทนก้มหน้าผืน
ดาบหอกกระบอกปืน
หรือทนคลื่นกระแสเรา.....

(รวิ โคมพระจันทร์)

จากกลุ่มอิสระในธรรมศาสตร์ได้แก่ สภาหน้าโดม กลุ่มเศรษฐกิจธรรม กลุ่มผู้หญิง ชมรมนิติศึกษา และสภากาแฟ นักศึกษาเริ่มเห็นพลังของตัวเอง และเป็นพลังที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวเฉพาะในรั้วมหาวิทยาลัย แต่เป็นพลังที่เคลื่อนไหวเพื่อผลประโยชน์ของสังคม ร่วมกับประชาชน ล้อมวลชนต่างๆ นำมาซึ่งขบวนการนักศึกษา ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ การเคลื่อนไหวของนิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วประเทศ เพื่อขับไล่เผด็จการทหาร ในลักษณะของการปฏิวัติสังคม วัฒนธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระบบปิดสู่ระบบเปิด มีการปลดปล่อยพลังทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จากอำมาตยาธิปไตยหรือระบบราชการทหาร ไปสู่การเมือง ระบบเศรษฐกิจเสรีในเกือบทุกด้าน นำไปสู่ประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของประชาธิปไตยไทย



จัดทำโดย

กองจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรติยศแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

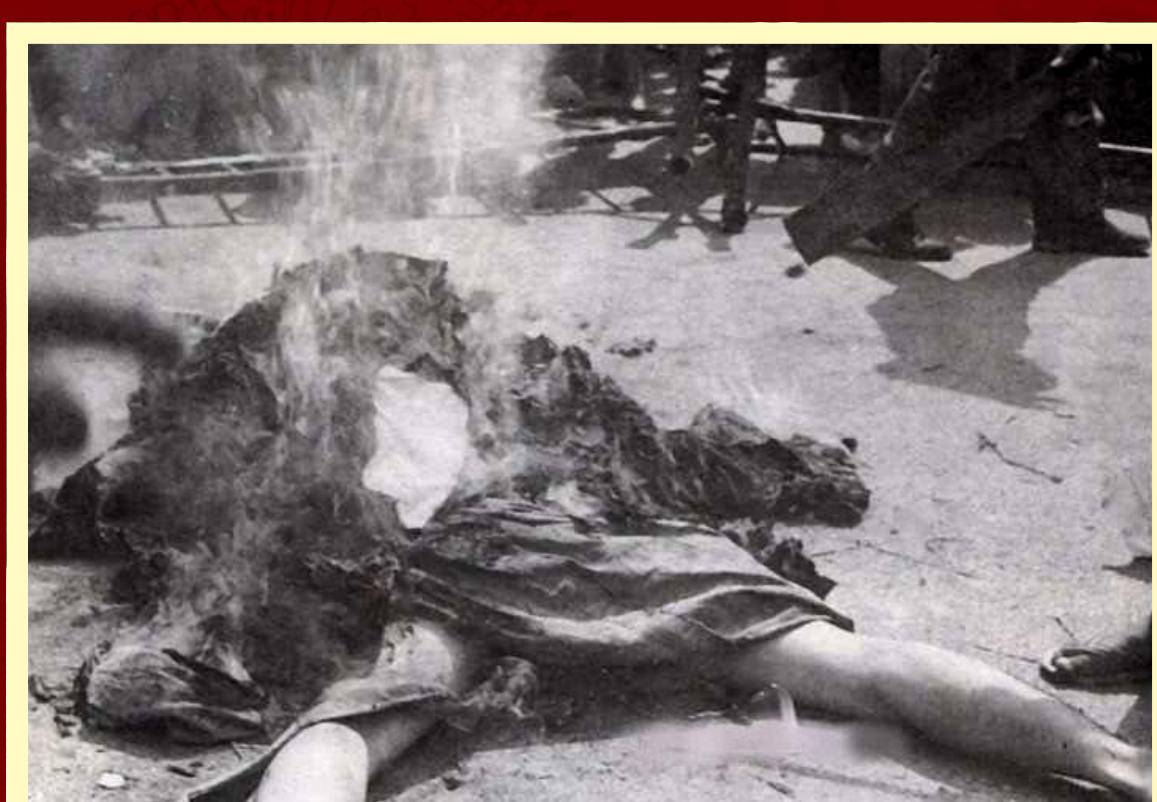
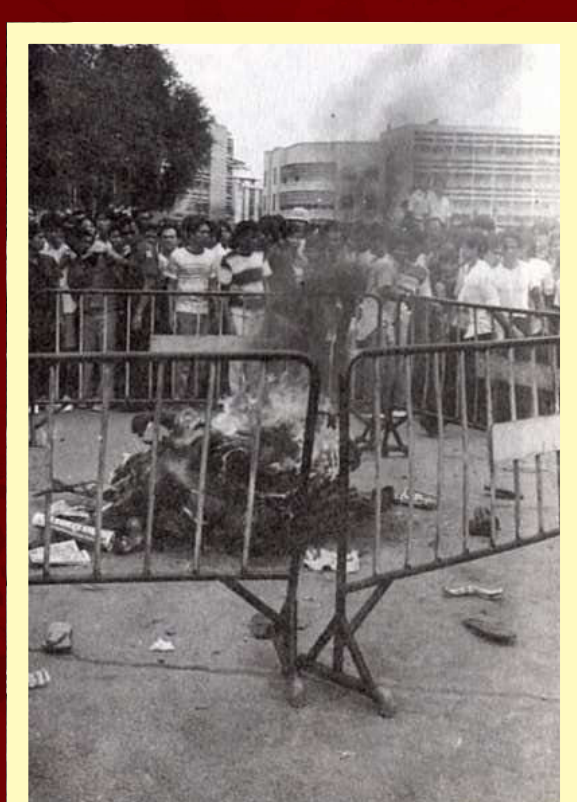
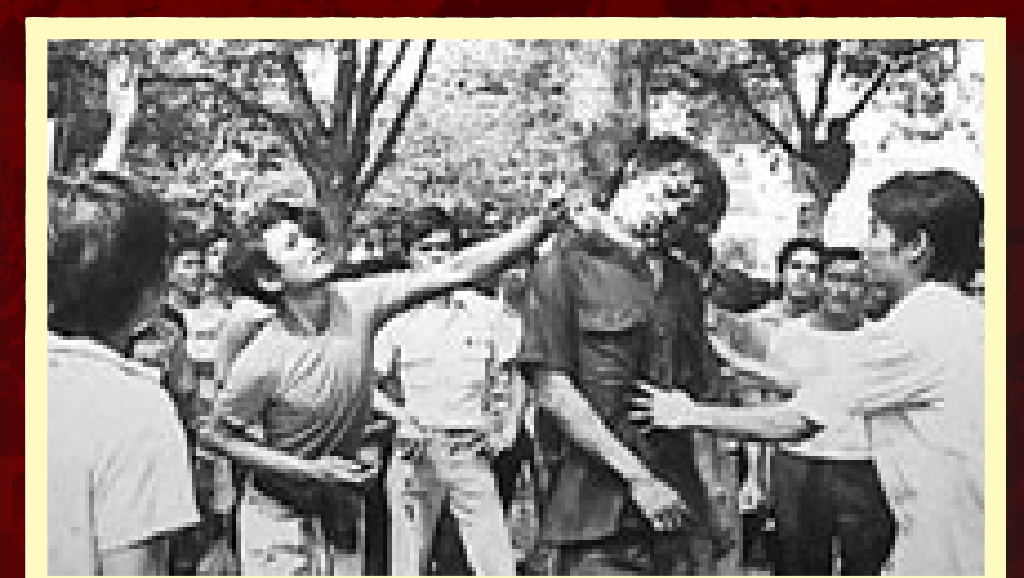
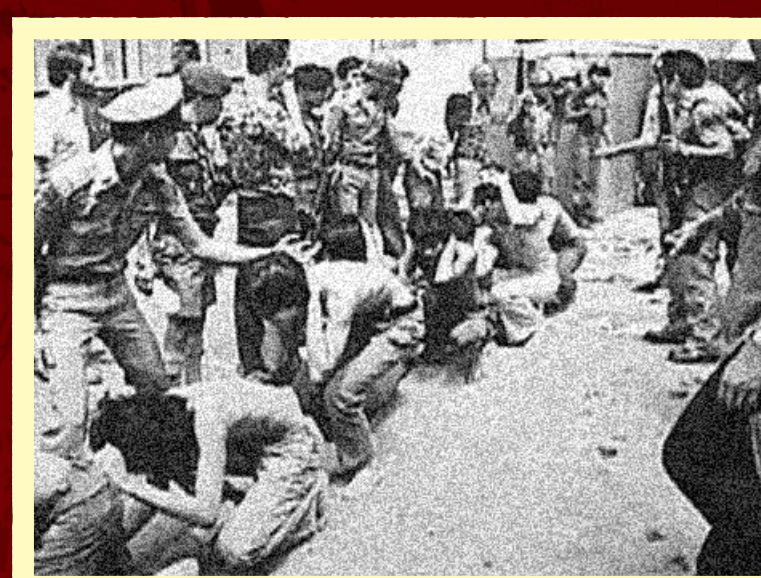
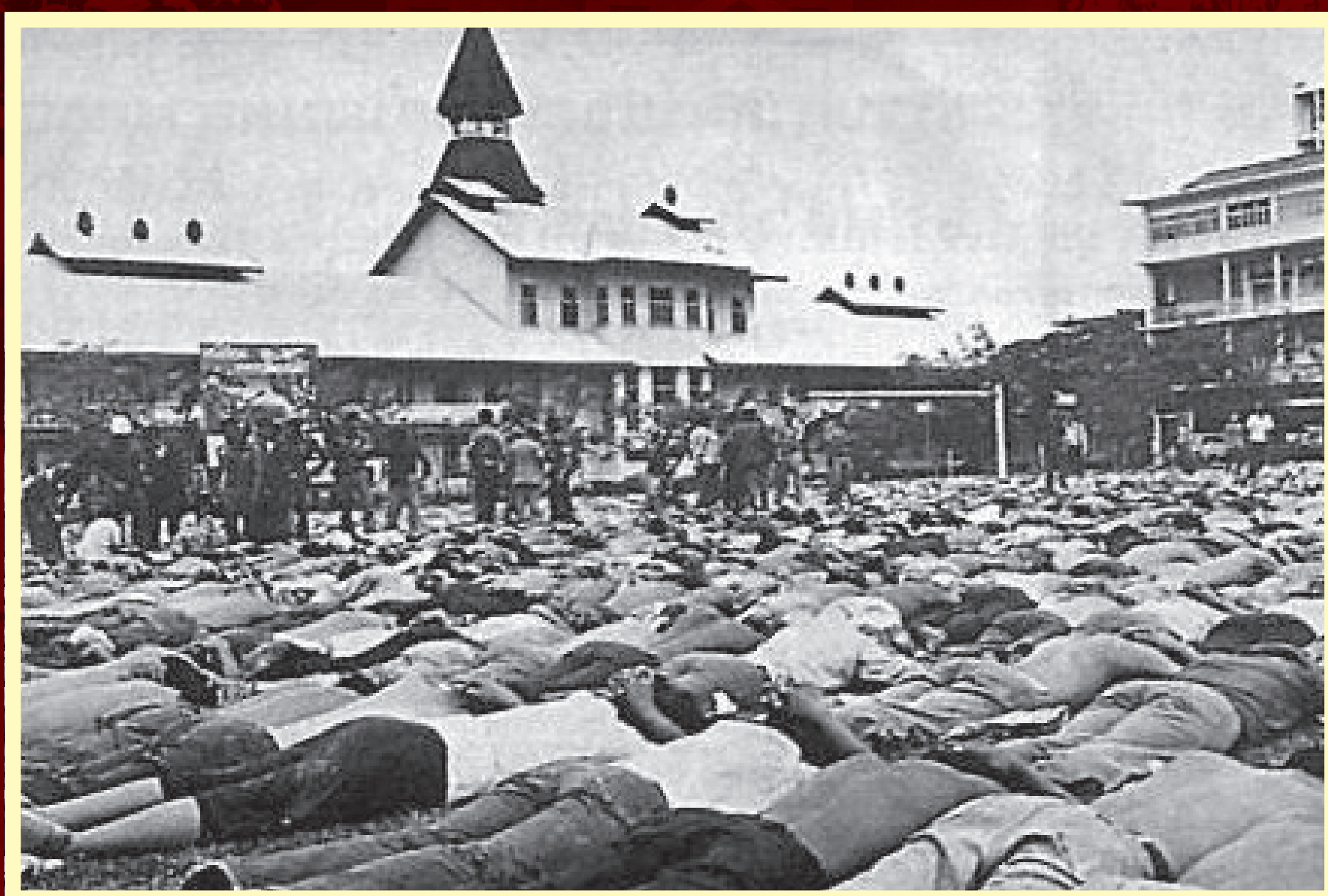
ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๑๑

ความขัดแย้งทางการเมืองในระหว่างกลุ่มพลังก้าวหน้า ที่มุ่งให้มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างกับพลังอนุรักษ์นิยมทางการเมือง ลงเอยด้วยการก่ออาชญากรรมรัฐ ในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ เพียง ๓ ปี ต่อมาจาก ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชน ชุมนุมโดยสงบที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกันเรียกร้องให้ขับไล่อดีตนายกรัฐมนตรีจอมพลถนอม กิตติขจรผู้หวนกลับเข้ามาในประเทศไทยออกไป จนเข้ามีวันที่ ๖ ตุลาคม การลี้ภัยก็เริ่มต้น จากกลางสนามฟุตบอลของมหาวิทยาลัยลามไปจนทั่วบริเวณ จากริมฝั่งเจ้าพระยา ท่าพระจันทร์ การเช่นฆ่าแป๊ะเป็นวงกว้าง ฝ่ารั้วมหาวิทยาลัยไปถึงต้นมะขามสนามหลวง ฝ่ายการเมืองอนุรักษ์นิยมสร้างสถานการณ์ก่อนหน้าการรัฐประหาร เพื่อสลายกลุ่มองค์กรพลังก้าวหน้าและพรรคการเมืองฝ่ายตรงกันข้าม ผลักดันให้นักศึกษากว่า ๓๐๐๐ คน เดินทางสู่ป่าเขาเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

.....ตัวอักษรคำว่า ๖ ตุลา ๒๕๑๙ แกะสลักบนหินแกรนิตสีแดง แสดงความหมายในตัวอย่างชัดเจน สีแดงหมายถึงเลือดที่ตกสะเก็ด ตัวอักษรหยาบๆ ความนูนไม่เท่ากัน บ่งบอก ถึงความหยาบกระด้างของการถูกกระทำ ถูกเช่นฆ่า ถูกจับกุม ภาพวีรชนที่ถูกแขวนคอ ถูกนั่งยาง และอีกหลายภาพอันทราตรุนดูน่าสลด มีภาพปั้นนูนต่ำของ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิการบดีขณะนั้น และที่ฐานโดยรอบบันทึกความรู้สึกของอาจารย์ป๋วย ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะที่ด้านหลังของเขื่อนมีรายชื่อวีรชนผู้เสียชีวิตสลักไว้ ทั้งหมดนี้สะท้อนภาพความพยายามของชนชั้นปกครองที่จะทำลายการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย และกดกระแสดการสร้างสรรค์สังคมที่ดีงามของคนหนุ่มสาวที่มีผลพวงมาจากยุคประชาธิปไตยเบ่งบานลงไป



จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรตินัยคณแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com



๑๐ ธันวาคม วันธรรมศาสตร์

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย

๑๒

๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นวันที่รัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ มีผลให้ยกเลิกพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยคณะราษฎรจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบราชาธิปไตยเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ปีเดียวกัน

และในปีพ.ศ. ๒๔๙๓ “สมาคมบัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างข้อบังคับของสมาคมขึ้น พร้อมทั้งได้ประกาศจัดงานวันธรรมศาสตร์ตรงกับวันที่ ๑๐ ธันวาคม ของทุกปี เพื่อสังสรรค์กันระหว่างคณาจารย์ ศิษย์เก่า และศิษย์ปัจจุบัน เงินรายได้มอบเป็นทุนการศึกษาของนักศึกษาที่ขัดสน ตลอดจนช่วยเหลือกิจกรรมนักศึกษาในด้านต่างๆ เช่น กิจกรรมกีฬา การออกตั้งค่ายอาสาพัฒนาชนบท เป็นต้น

ชาวธรรมศาสตร์ได้สืบทอดประเพณีโดยถือเอาวันรัฐธรรมนูญนี้เป็นวันเฉลิมฉลองทั้งในต่างจังหวัด และในกรุงเทพฯ

วันที่ ๑๐ ธันวาคมจึงกลายเป็นวันธรรมศาสตร์ ศิษย์เก่าธรรมศาสตร์ทั่วประเทศที่ถือวันนี้เป็นวันรวมใจรำลึกถึงวันเวลาในอดีต และประวัติศาสตร์การต่อสู้ที่ผ่านมาพร้อมกับเปล่งคำขวัญ “เหลืองของเราคือธรรมประจำจิต แดงของเราคือโลหิตอุทิศให้” ย้ำเตือนภารกิจในแต่ละยุคสมัย และจิตวิญญาณของธรรมศาสตร์

บทกวีในวันธรรมศาสตร์ ปี ๒๕๔๗ โดย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

“เจ็ดทศวรรษธรรมศาสตร์ . . .

จึงสถาปนาธรรมศาสตร์

ธรรมลัทธิแห่งราษฎรสยาม

ผู้ใคร่รู้ย่อมได้รู้อยู่ทุกยาม

บ่อเกิดความรู้แห่งมหาชน

กำเนิดนามธรรมศาสตร์และการเมือง

อร่ามเรืองเหลืองแดง ณ แห่งหน

เจ้าพระยาท่าพระจันทร์บันดาลดล

ศาสตร์แห่งคนผู้รักความเป็นธรรม”

ขอขอบคุณ

อาจารย์วิภา ดวามณี ผู้เรียบเรียงบทกวี



จัดทำโดย

ห้องจดหมายเหตุและหอประวัติศาสตร์เกียรตินิยมแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

www.arc.tu.ac.th โทรศัพท์ 0-2613-3840-1 โทรสาร 0-2222-0149 อีเมลล์ tuarchives@yahoo.com